

Hämeenlinna Voimatie

Koekaivaus katulinjauksella 16.–19.6.2008

Jouko Pukkila 2008

Museovirasto

Tiivistelmä

Museovirasto teki 16.-19.6.2008 koekaivauksen Hämeenlinnan Voimakadun uudella linjauksella. Koska uuden linjauksen läheisyydessä sijaitsee Salo (eli Neulavuori)-nimellä tunnettu kuppikivi (mj rek.nro 109010040), katsottiin arkeologiset tutkimukset perustelluiksi. Linjauksen koillisosa oli tuhoutunut asumisen ja maanoton yhteydessä, joten tutkimukset keskitettiin lounaispähän. Kaivetuista 18 koekuopasta ei löydetty mitään varmasti esihistoriallista materiaalia, ainoastaan muutama luun ja palaneen savenpala voisi olla sellainen. Muu materiaali oli nuorta ja liittyy vaiheeseen, jolloin alue on ensin peltona ja myöhemmin puutarhana ja kasvimaana. Mitään havaintoja kulttuurikerroksista ei tehty.

Sisällysluettelo

Arkisto- ja rekisteritiedot	1
1. Johdanto	2
2. Tutkimushistoria	2
3. Tutkimusalueen kuvaus	3
4. Koekaivaus	4
4.1. Peruslinja ja korkeusmittaukset	4
4.2. Kaivaminen	4
5. Tulokset	5
Karttaluettelot	7
Negatiivi- ja digikuvaluettelot	8
Koekuoppakuvaukset	9
Lähestymiskartta	12
Peruskarttaote	13
Kaivauskartat	14
Kuvaliite	16

Arkistotiedot

Tutkimuskohde: Hämeenlinna Voimatie
Kohteen ajoitus: -
Tutkimuksen laatu: koekaivaus

Kaivauksenjohtaja: Jouko Pukkila
Kenttätyöaika: 16.-19.6.2008
Tutkimusalueen kokonaislaajuus: 4000 m²

Omistajatiedot

Kunta: Hämeenlinna
Kylä: 39 (Vanaja)
Tila: 109-39-9901-0 Vanajan kadut
Omistaja: Hämeenlinnan kaupunki
Osoite: PL 84, 13101 Hämeenlinna
Huom. omistajatietoja ei ole saatavissa Karttapaikan kautta

Tutkimusalueen sijainti: i=6765698, p=3365185, z=82,5-86 m mpy
Koordinaattiselite: koekaivausalueen keskipiste, n. 25 m leveä
tutkimusalue jatkuu pisteestä n. 100 m itään ja
länteen

Kaivauslöydöt: KM 37377:1-11 (palanutta savea ja luuta, kuonaa),
diar. 30.6.2008.

Negatiivit 145298:1-4
Digitaaliset valokuvat DG 127:1-4

Lähistön muinaisjännökset:
Pohjoisessa alle 50 metriä

Mj rek.nro 109010040, Salo (eli Neulavuori),
kuppikivi
Mj.rek.nro 109 010 041, Imatran Voima I ,
kuppikivi
Mj.rek.nro 109 010 042, Imatran voima 3
(Viitahaka), kuppikivi
Mj.rek.nro 109 010 043, Imatran Voima 4,
polttokenttäkalmisto
Mj.rek.nro 109 010 044, Imatran Voima 5 (Katisten
Viitahaanpellon kalmisto), hautaröykkiö
Mj.rek.nro 109 010 045, Imatran Voima 9,
polttokenttäkalmisto
Luoteessa 450 metriä Mj.rek.nro 109 010 038, Kantolanniemi,
polttokenttäkalmisto
Itäkaakossa 500 metriä Mj.rek.nro 1 000 009 904, Hongisto, ajoittamaton
röykkiö

1. Johdanto

Museovirasto teki koekaivauksen Hämeenlinnassa kaupungin eteläosassa, Vanajan kirkon vieressä Voimatien uudella linjauksella 16.-19.6.2008. Uuden kadun tarkoituksena on ohjata raskas liikenne pois Vanajan kirkon vierestä kulkevalta tieltä. Koska linjauksen vieressä on kuppikivi, jolle määritelty 50 metrin suoja-alue jää tielinjauksen alle, katsottiin arkeologiset tutkimukset tarpeellisiksi.

Koekaivauksen teki 16.–19.6.2008 Museoviraston arkeologian osastolta työryhmä, jossa kenttätöiden johtajana oli FM Jouko Pukkila, piirtäjänä FM Tiina Jäkärä ja kaivajina lukiolainen Juuli Alakoski ja HuK Silja Penna-Haverinen. Työtä valvoi tutkija Eeva-Liisa Schulz Museoviraston Hämeenlinnan toimistosta. Kustannuksista 8110 € vastasi Hämeenlinnan kaupunki.

Tutkimus toteutettiin koekuopituksena n. 25x80 m laajuisella alueella linjauksen länsipäässä, joka oli tasaista maastoa ja osaksi loivaa rinnettä. Loput n. 25x200 m kokoisesta katulinjan alueesta tutkittiin kairaamalla maaperää t-piikillä ja kaivamalla koepistoja, koska alue oli vetistä ja asutuksen tuhoamaa.

Turussa 17.7.2008

Jouko Pukkila

2. Tutkimushistoria

Tutkimusalueen vieressä sijaitseva Salon (eli Neulavuoren) kuppikivi (mj. rek.nro 109010040) on löytynyt vuonna 1939 Esko Sarasmon inventoinnissa ja se on tarkastettu sen jälkeen useampaan kertaan: 1951 (Jorma Leppäaho), 1984 (Jyri Saukkonen) ja 1999 (Sirikka-Liisa Seppälä). Kivi sijaitsee suurin piirtein mäen keskellä, kirkosta n. 200 m kaakkoon. Sitä on vaikea havaita korkean kasvillisuuden keskeltä, sillä kivi on pienikokoinen (80x55 cm) ja matala (10 cm). Kiven itäpäässä on kaksi kuppia, toinen heikosti erottuva ja toinen sen verran syvä, että se erottui ennen kaivausta tehdyn tarkastuskäynnin aikana kiveä peittäneessä sammaleessa painumana. Kiven ympäristö on asuinrakennuksen pihapiirin takamaastoa tonttimaan ulkopuolella ja vahvan aluskasvillisuuden peittämä. Melko pian kiven eteläpuolella maasto alkaa viettää kohti tielinjaa ja muuttuu siellä selvästi muokatuksi. Metsikön reunassa on isoja mäntyjä, mutta keskemällä puusto on lehtipuuvältaista (haapa, vaahtera, tammi), aluskasvillisuudessa on pensaita ja runsas kasvusto mm. horsmaa, mutta myös puutarhakasveja.

Muita muinaisjäänneksiä kiven ympäristössä ovat 300-600 metrin päässä lounaassa sijaitsevat Imatran Voiman alueen muinaisjäänneokset, jotka ovat kuppikiviä ja rautakautisia kalmistoja.

Historiallisen ajan asutuksen tietoja tyydyttiin tarkastelemaan vuoden 1785 isojakokartasta, josta näkyy, että tielinjauksen läntisemmät osat ovat tuolloin olleet peltoviljelyksessä (Vanajan kylä) ja että suurin piirtein tielinjauksen keskikohdilta on kulkenut ilmeisestikin talvitie, sillä isojakokarttaan piirretty linjaus jatkuu Paikkalanlahdelle.

3. Tutkimusalueen kuvaus

Katulinjauksen pituus on noin 200 metriä ja se alkaa Salomäentien ja Voimatien risteyksestä ja ulottuu Paikkalantielle. Sen suunta on suurin piirtein länsilounas-itäkaakko, keskikohdalla on loiva mutka. Tietä varten oli raivattu maastoon koko linjauksen matkalle 25-30 metriä leveä aukko, jolta puusto oli poistettu jo ennen kaivausten alkua. Isommat rungot oli koottu pinoihin, mutta pienempien rangat olivat edelleen maastossa hankaloittaen jonkin verran alueella liikkumista ja pintahavaintojen tekoa. Paikalla oli myös rehevä aluskasvillisuus, joka paikoin ulottui metrin korkeuteen, vaikka kasvu vielä olikin kesken. Myös aluskasvillisuus häytti pintahavaintojen tekoa ja mm. paalutusta.

Linjauksen länsilounainen pää on tasaista maata korkeudella n. 85 m mpy noin 50 metrin matkalla ja alkaa sitten laskea itäkaakkoon siten, että korkeus on n. 82 m mpy. Itäkaakkoisin pää linjauksesta on matala vetinen notkelma, joka jatkuu etelässä puoliväliin tielinjaa. Tämän jälkeen maasto nousee niin, että jo linjauksen pohjoislaidan kohdalla maasto on melko jyrkkää rinnettä. Tämän rinteiden päällä on kuppikivi. Rinne jatkuu linjauksen pohjoisreunaa idemmäksi, mutta siellä se näyttää olleen maanottopaikka, sillä paikalla on useita jyrkkäreunaisia leikkauksia. Myöhemmin näitä kuoppia on täytetty puutarhajätteellä. Lisäksi alue on aikanaan ollut pihamaata, sillä tielinjauksella on mm. rakennuksen betoninen kivijalka ja betonirenkaista tehty kaivo. Puuston raivauksen yhteydessä alueella oli ajettu ajoneuvoilla, joiden jäljiltä maastossa oli joko telaketjun tiiviiksi painamia uria tai traktorin renkaiden syviksi kaivamia kohtia.

Alueen maalajeista sai käsityksen koekuoppien pohjamaan perusteella. Lännessä tasanne ja sen itäpuolinen loiva rinne eteläisiltä osiltaan oli savea, sen sijaan rinteiden pohjoispuolinen, kuppikivimetsikön puoleinen osa oli hiesuksi tulkittua maata. Ylemmissä osissa nämä maalajit olivat kynnön seurauksena sekoittuneet, lukuun ottamatta kuoppaa 13, jossa sekoittumisen lienee aiheuttanut sähkötolppaa varten kaivettu syvä kuoppa.

Laajemmin tarkasteltuna tutkimusalue sijaitsee Vanajaveteen pistävän niemekkeen tyvessä niin, että Paikkalanlahteen etelässä on matkaa nelisensataa metriä ja Kirkkolahteen lännessä noin kuusisataa. Idässä maisemaa hallitsee Kirkkokallio-niminen mäki, joka karttojen perusteella kohoaa enimmillään nelisenkymmentä metriä ympäristöään korkeammalle.

Tutkimusalue sijaitsee rakennetussa ympäristössä: etelässä on asutusta ja voimala, pohjoispuolella samoin asutusta ja kirkko. Tiet ympäröivät aluetta ja idässä on rautatie.

Lännessä alue rajautuu peltoon. Vain kaakossa on metsäistä aluetta, joka kartan ja maastohavaintojen perusteella on vetistä, lehtipuuvaltaista aluetta. Alueen vetisyys näyttää olevan luontaista eikä tielinjauksenkaan kohdalla johdu maaston muokkaamisesta, sillä linjauksen ulkopuolella kaakossa puiden pintajuurien alta maa on huuhtoutunut pois.

4. Koekaivaus

4.1. Peruslinja ja korkeusmittaukset

Tielinjaukselle laadittiin koordinaatisto, jonka peruslinjan suunta on suurin piirtein pohjois-etelä, mutta käytännössä itä-länsi-suunta oli se, jota käytettiin. Linja laadittiin niin, että kaksi sen paaluista saatiin kiinnitettyä kahteen tonttipaaluun, joiden sijainti näkyi kaavakartalla.

Koekuopan 1 paalu kiinnitettiin rajapaaluihin 64 (etäisyys 6,90 m) ja 63 (etäisyys 30,40 m) ja koekuopan 3 samoihin rajapaaluihin, 64 (etäisyys 45,30 m) ja 63 (etäisyys 11,40 m)

Ensin laadittiin alueen pohjoislaitaan linja, jota jatkettiin keskikohdan notkelman reunaan. Seuraavaksi kahdesta sen paalusta tehtiin peruslinjan suuntaisesti kaksi suorakulmaista linjaa vaaituskojeen avulla ja niiden välille vedettiin mittanauhan avulla kahdenkymmenen metrin päähän toinen itä-länsi-suuntainen linja. Kun linjat olivat valmiit, ne paalutettiin itä-länsisuunnassa ensin kahdenkymmenen ja myöhemmin kymmenen metrin välein. Tien keskikohdassa olevan mutkan takia piti pohjoisen suuntaan mitata myös kymmenen metrin päähän uudelle linjalle muutama paalu, koska eteläisempi linjaus jatkui jo tielinjan ulkopuolelle.

Korkeusmittaukset tehtiin vaaituskojeella. Korkeus siirrettiin kiintopisteeltä 2127, joka on Vanajan kirkon kellotapulien kivijalassa. Pisteiden korkeus (1. luokan vaaituspiste) on N60-järjestelmässä 88,465 ja vaaitusjonon sulkuvirhe 0 cm. Korkeuspiste siirrettiin kaivausalueella kanton, josta korkeudet mitattiin absoluuttisina korkeuksina.

Koekuoppien pintakorkeudet mitattiin, samoin kaksi itä-länsisuuntaista linjaa viiden metrin välein. Mittauksia jatkettiin linjojen suuntaisesti myös paalutettujen pisteiden ulkopuolelle, jotta korkeuslukujen avulla voitaisiin kuvata alueen pinnanmuotoja sanallista kuvausta havainnollisemmin.

4.2. Kaivaminen

Neljän päivän aikana linjoille kaivettiin säännöllisessä verkostossa 16 koekuoppaa. Ne numeroitiin kaivausjärjestyksessä, joten kunkin kuopan sijainti selviää vain yleiskartasta. Koordinaatistoa ei alueelle siis erikseen luotu, vaikka siihen säännönmukaisen ruudukon perusteella olikin mahdollisuus. Tärkeänä pidettiin sitä, että koekuoppaverkosto saatiin aikaan nopeasti ja että se saatiin luotettavasti kiinnitettyä. Kaivauksen aikana oli varauduttu koordinaattijärjestelmän luomiseen, jos löydöt tai muut havainnot olisivat

antaneet aihetta jatkotutkimuksiin. Kun tällaista ei kenttätöiden aikana ilmennyt, säilytettiin dokumenteissa alkuperäinen työnumerointi.

Koekuopat pyrittiin kaivamaan siten, että paalu oli kuopan lounaiskulmassa, mutta muutamissa paikoissa tästä tingittiin mm. puiden juurien takia ja kaivettiin kuoppa paalun sopivimmalle puolelle.

Koekuopat kaivettiin 50x50 cm kokoisiksi ja niin syviksi, että puhtaasta pohjamaasta tai sellaiseksi arvellusta saatiin havainto. Kaivaminen tapahtui lapiolla ja lastalla kerralla puhtaaseen pohjamaahan, sillä mitään syytä tasoissa kaivamiseen ei ilmennyt. Lapiolla kaivettu ja kuopan vierelle nostettu maa käytiin vielä lastalla läpi.

Kaikki löydöt otettiin talteen, mutta resentit heitettiin pois jälkitöiden yhteydessä ja vanhat tai vanhoiksi arvelut luettelointiin.

Koekuopat kaivettiin pintahavaintojen perusteella ehjänä säilyneeseen länsilounaiseen päähän, tuhoutuneempaan itäpäähän tehtiin vain koepistoja, joiden paikkaa ei dokumentoitu. Koepistoilla tarkastettiin itäpään pohjoispuoleista rinnettä, joka ainakin lakiosiltaan jää tien ulkopuolelle. Vetistä tasannetta ei tutkittu kaivamalla. Itäpäättä prospektoitiin myös t-piikillä, jolla otettiin kairausnäytteitä myös vetisistä osista aluetta.

Kolmantena menetelmänä käytettiin avoimien maastonkohtien pintatarkastusta. Nämä olivat pääasiassa ajoneuvouria ja itäosan pohjoislaidan rinteessä olevien maanottoaikoja.

5. Tulokset

Koekaivauksessa ei havaittu merkkejä kiinteistä muinaisjäännöksistä eikä löydetty irtaimia muinaisesineitä.

Alue on karttojen perusteella ollut peltona jo 1700-luvulla ja paikallisen informantin mukaan kasvimaanakin vielä 10 vuotta sitten. Viereisessä talossa asuvan asukkaan mukaan itäosan jyrkähkö pohjoisrinne on ollut puutarhana, joka näkyikin vielä kasvillisuudessa.

Länsipäässä, missä linjaus oli tasamaalla, ylimpänä oli ruskea tai vaalean ruskea savi tai savensekainen maa, joka selvästi oli sekoittunutta kyntö- tai muuta muokkauskerrosta. Tämän kerroksen alla oli harmaa savi, keskiosan pohjoisrinteessä ruskea siltti. Pohjamaaksi siltin alla katsottiin vaaleanharmaa ruosteläiskäinen siltti. Rinteessä sekoittunutta siltinsekaista maata oli tasannetta paksummalti, n. 70 cm syvyyteen. Syvimmillään pohjamaa oli kuitenkin alueen keskellä olevan sähkötolpan viereen kaivetussa koekuopassa, jota käsin kaivamisen käytyä mahdottomaksi kairattiin. Havainto puhtaasta pohjamaasta saatiin runsaan metrin syvyydestä. Paikalle lienee kaivettu sähkötolppaa varten syvä kuoppa, koska maa alueella on pehmeää. Kiviä maaperässä oli vain aivan satunnaisesti ja ne olivat pääasiassa pieniä.

Maan seassa useimmissa kuopissa oli vaihteleva määrä hiiltä pinnasta sekoittuneen kerroksen pohjaan, enimmäkseen pieninä hippuina, mutta pohjoisosan rinteissä ja niiden tuntumassa myös isompina paloina. Muutamissa etelänpuoleisen linjan kuopissa, joissa pohjamaa oli tiivistä vaaleaa savea ja lähellä maanpintaa, erottui leikkauksissa auranjälkiä, v-muotoisia puhtaaseen maahan ulottuvia painaumuksia. Niistä päätellen aluetta on kynnetty itä-länsisuunnassa rinteiden vieton mukaisesti, mikä osaltaan voisi selittää tasanteen alapuolisissa rinteiden osissa paksunpana erottuvaa sekoittunutta kerrosta. Auranjäljet olivat leveitä, n. 10 cm syviä ja painuneet kovaan saveen niin, että ne todennäköisimmin ovat konekynnön tulosta.

Löydöistä muutama kiinnittää huomion. Koekuopasta 2 löytyi 2,5 cm pitkä lohkopintainen harmaa pii. Iskujälkien puuttuessa särmistä se ei ole tuluspii, mutta ei vaikuta myöskään kivikautiselta iskokselta, koska työstöjälkiä ei ole. Kappaleen yksi pinta on erikoisesti ”pullistunut”. Pala löytyi sekoittuneesta kerroksesta 25 cm syvyydeltä. Muutamista kuopista luetteloitiin palaneen saveen kappaleita, jotka eivät ainakaan kenttäoloissa vaikuttaneet tiileltä. Samoin otettiin talteen kuonaa, joka on joko kuonaantunutta savea tai pajakuonaa. Mielenkiintoisin löytöryhmä on palanut luu. Sitä on viidestä kuopasta yhteensä kuusi palaa. Koekuopasta 6 (tasanteelta) löytynyt palaa lukuun ottamatta luut löytyivät alueen keskiosista loivasta rinteestä n. 83-85 m mpy tasolta. Ne löytyivät sekoittuneesta kyntökerrokseksi tulkitusta kerroksesta, josta löytyi myös selkeästi resentiä materiaalia. Sinällään voi olla huomionarvoista, että luut – mahdollisesti ainoa esihistoriallinen materiaali – löytyivät hiesualueelta ja aivan sen tuntumasta. Tämä voi viitata siihen, että kuppikivimetsikössä voisi olla jokin kiinteä muinaisjäännös, jonka reunoja kyntötyö olisi tuhonnut. Reunoja siksi, että kulttuurikerroshavaintoja ei tehty eikä muuta mahdollisesti esihistoriallista materiaalia löydetty.

Karttaluettelot

1. Lähestymiskartta
2. Peruskarttaote
3. Yleiskartta
4. Levintäkartta: palanut luu

Hämeenlinna Voimatie
Mustavalkonegatiivit F145298:1-4

Kaikki kuvannut Jouko Pukkila.

- 145298:1 Voimatie, yleiskuva katulinjauksen länsipäästä. 16.6.E.
- 145298:2 Koekuopan 4 itäleikkauksessa näkyvä auranviilto. 18.6. W.
- 145298:3 Katulinjauksen itäosaa kuvattuna alueen poikki kulkevan pitkänomaisen kumpareen laelta länteen. 18.6. W.
- 145298:4 Katulinjauksen itäpää kuvattuna alueen poikki kulkevan pitkänomaisen kumpareen laelta itään. 18.6.E.

Hämeenlinna Voimatie
Digitaaliset valokuvat DG127:1-4

Kaikki kuvannut Jouko Pukkila.

- DG 127:1 Voimatie, yleiskuva katulinjauksen länsipäästä. 16.6.E.
- DG 127:2 Koekuopan 4 itäleikkauksessa näkyvä auranviilto. 18.6. W.
- DG 127:3 Katulinjauksen itäosaa kuvattuna alueen poikki kulkevan pitkänomaisen kumpareen laelta länteen. 18.6. W.
- DG 127:4 Katulinjauksen itäpää kuvattuna alueen poikki kulkevan pitkänomaisen kumpareen laelta itään. 18.6.E.

Koekuoppakuvaukset

- Koekuopat on numeroitu kaivamisjärjestyksessä, katso sijainti yleiskartasta
- Maakerrosten kuvauksissa merkintä xx/xx cm tarkoittaa, että maakerroksen raja on syventeen tms. takia kalteva
- Jälkitöiden yhteydessä poisheitetyistä löydöistä on kuvaus kyseisen koekuopan yhteydessä
- Joidenkin kuvausten yhteydessä olevat tulkinnat ovat kaivausjohtajan tekemiä.

Koekuoppa 1

Sijaitsee tasaisessa maastossa alueen länsipäässä, n. 10 m Kirkkotiestä itään.

Aluskasvillisuus heinää, vadelmaa, ohdaketta jne., kasvillisuus on rehevää.

Koko 40x50 cm, syvyys 45 cm.

Maakerrokset:

0-25 cm: ruskea humuksen sekainen savi

25-37 cm: vaaleanruskea savi

37 cm eteenpäin: vaaleanharmaa savi

Maan seassa oli muutamia hiilenpaloja

Löydöt kaksi palaa fajanssia ja yksi lasin pala (poistettu)

Koekuoppa 2

Sijaitsee tasaisessa maastossa alueen länsipäässä

Koko 50x50 cm, syvyys 48 cm (voitiin kaivaa tähän syvyyteen vain pohjoislaidalta ison juuren takia)

Maakerrokset:

0-5 cm: mullan sekä heinän ym. juurten sekainen löyhä savi

5-33 cm: ruskea humuksen sekainen savi

33-46 cm: vaaleanruskea tiivis savi

46 cm eteenpäin: vaaleanharmaa tiivis savi, yläosassa hiukan hiiltä

Löydöt mm. piin pala sekä fajanssi ja tiili (jälkimmäiset poistettu)

Koekuoppa 3

Tasanteella kohdassa, jonka itäpuolelta alkaa vähitellen rinteeseen vietto.

Aluskasvillisuus heinää, vadelmaa, ohdaketta jne., kasvillisuus on rehevää.

Koko 45x45 cm, syvyys 50 cm.

0-3 cm: mullan sekä heinän ym. juurten sekainen löyhä savi.

3-41 cm: ruskea humuksen ja saven sekainen hiesu

41 cm eteenpäin: vaaleanruskea hiesu

Löydöt

Koekuoppa 4

Telaketju-uran reunassa loivassa rinteessä

Heinää, horsmaa, ohdaketta ym. mutta ajourassa myös paljasta maanpintaa

53x50 cm, syvyys 30 cm (itäseinämän viereen kaivetussa syvennyksessä)

0-18/23 cm: ruskea savensekainen kyntökerros, erottuu v-muotoinen auranjälki

18/23 cm eteenpäin: tiivis vaaleanharmaa savi

Löydöt lasia (poistettu)

Koekuoppa 5

Loivassa rinteessä telaketjun ajourassa

Vain hieman kariketta, ei muuta, vieressä rehevä kasvillisuus

Koko 55x53 cm, syvyys 31 cm.

0-15 cm: telaketjun tiiviiksi painama tummanruskea humuksen sekainen savi

15-22/26 cm: tummanruskea humuksen sekainen savi

22/26 cm eteenpäin: tiivis vaaleanharmaa savi
Löydöt m. kuonaa.

Koekuoppa 6

Tasanteella 30 m tiestä.
Aluskasvillisuus horsmaa, heinää, vadelmaa jne.
Koko 50x47 cm, 40 cm syvä.
0-3 cm: humuksen ja heinän ym. sekainen savi
3-30 cm: ruskea humuksen sekainen savi
30-35 cm: vaalean ruskea savi
35 cm eteenpäin: harmaa ruosteläiskäinen savi
Löydöt lasia, fajanssia ja punasavikeramiikkaa (poistettu)

Koekuoppa 7

Sijaitsee tasaisessa maastossa alueen länsipäässä
Aluskasvillisuus heinää, vadelmaa, ohdaketta jne., kasvillisuus on rehevää.
Koko 45x50 cm, syvyys 42 cm (syvin kohta eteläosassa)
0-28/33 cm: Tummanruskea savimultainen kyntökerros
28/33-38 cm: vaaleanruskea tiivis savi
38 cm eteenpäin: tiivis vaaleanharmaa ruosteläiskäinen savi
Löydöt mm. resentin saviastian paloja ja tiili (poistettu)

Koekuoppa 8

Aluskasvillisuus heinää, vadelmaa, ohdaketta jne., kasvillisuus on rehevää.
Koko 50x50 cm, syvyys 40 cm syvimmissä kohdassa koilliskulmassa (kaivettu eri osissa eri syvyyksiin pohjoisleikkauksessa havaitun kyntöjäljen takia, muuten kovaa maata ei kaivettu)
0-26 cm: savimultainen kyntökerros
26/34 cm eteenpäin: tiivis vaaleanharmaa ruosteläiskäinen savi
Löydöt tiiltä, lasia ja fajanssia (poistettu)

Koekuoppa 9

Sijaitsee tasaisessa maastossa.
Aluskasvillisuus heinää, vadelmaa, ohdaketta jne., kasvillisuus on rehevää.
Koko 55x55 cm, syvyys 43 cm.
0-33 cm: tummanruskea humuksen sekainen savi
33-42 cm: tiivis vaaleanruskea savi
42 cm eteenpäin: tiivis harmaa savi, jonka yläpinnassa hieman hiiltä (alkaa kuopan eri puolilla eri korkeuksilla)
Löydöt mm. lasia, tiiltä ja fajanssia (poistettu)

Koekuoppa 10

Tasaisella alueella, melko pian idän puolella maasto alkaa loivasti viettää.
Juurien takia kaivettu niin, että paalu on kuopan koilliskulmassa.
55x50 cm, syvyys 45 cm (vain koilliskulma päästiin juurten takia kaivamaan tähän syvyyteen). Lopulta juuret estivät kaivamisen niin, että varma havainto puhtaasta pohjamaasta olisi saatu
0-8 cm: ruskea, multainen savensekainen pintakerros
8-41 cm ruskea savensekainen humus, paikoin lähes multamainen
41 cm eteenpäin: vaaleanruskea hiesu (ei pohjassa?)
Löydöt lasi ja punasavikeramiikka (poistettu)

Koekuoppa 11

Loivasti viettävää rinnettä n. 7 m ison männyn juurella olevasta rajakivistä
Koko 45x40 cm, syvyys 55 cm.
0-32 cm: ruskea savensekainen hiesu, peltokerros
32-55 cm: vaaleanruskea savensekainen hiesu, jossa hiukan hiiltä (pohjamaata ei ilmeisesti tavoitettu)

Vaikeatulkintainen, kuuluu kuitenkin jo ”kuppikivimetsikön” reuna-alueeseen, joten paksu humuksen sekainen kerros voi olla alun perin luontainen maalaji paikalla, mutta alue on kyllä ollut myös viljelyssä.
Löydöt: jonkin maanviljelyskoneen rautaosa

Koekuoppa 12

Loivassa rinteessä noin 10 m ”kuppikivimetsikön” reunasta
Aluskasvillisuus heinää, vadelmaa, ohdaketta jne., kasvillisuus on rehevää.
Koko 45x40 cm, syvyys 55 cm
0-55 cm: ruskea saven sekainen hiesu
55 cm syvyydessä näkyviin siellä täällä vaaleankeltainen hiesu
Löydöt lasi ja tiili (poistettu)

Koekuoppa 13

Loivassa rinteessä, melkein alueen keskellä olevan sähkötolpan juurella
Aluskasvillisuus heinää, vadelmaa, ohdaketta jne., kasvillisuus on rehevää.
Koko 55x55 cm, lapiokaivuulla n. 70 cm syvä, kairaamalla 60 syvemmälle
0-110 cm: löysä tummanruskea humuksen sekainen hiesu
110 cm eteenpäin: vaaleanharmaa hiesu
Löydöt mm. palanut luunpala, poistettu lasi, punasaviastian pala ja fajanssia

Koekuoppa 14

Loivassa rinteessä, n. 10 m päässä idän suunnassa rinne viettää jyrkemmin ja laskeutuu vetiseen notkoon.
Koko 50x45 cm, syvyys 60 cm (länsiseinämän viereen kaivetussa syvennyksessä)
0-55 cm: ruskea saven sekainen humus, ylempänä ehkä aavistuksen tummemman ruskea
55 cm eteenpäin: tiivis valkoinen savi
Kynnössä alarinteen suuntaan siirtynyt maa lienee aikaansaanut paksun kyntökerroksen.
Löydöt fajanssiastian pala

Koekuoppa 15

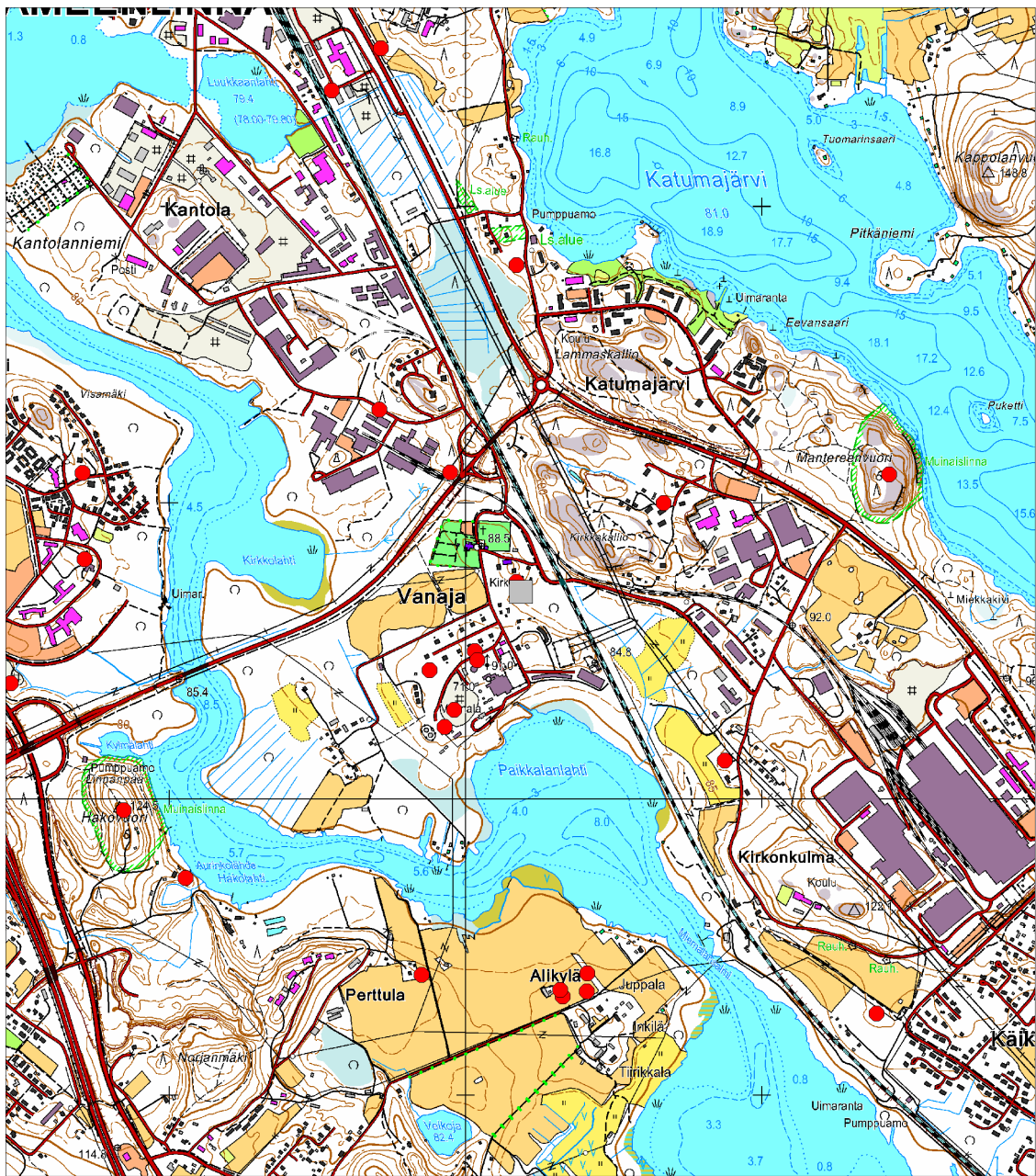
Loivasti viettävässä rinteessä
45x40 cm, syvyys 40 cm (itäseinämän viereen kaivetussa syvennyksessä)
0-20 cm: tummanruskea humuksen sekainen savi
20-35 cm: vaaleanruskea savi
35 cm eteenpäin: vaaleanharmaa savi
Löydöt mm. lasia, punasaviastian pala ja naula (poistettu)

Koekuoppa 16

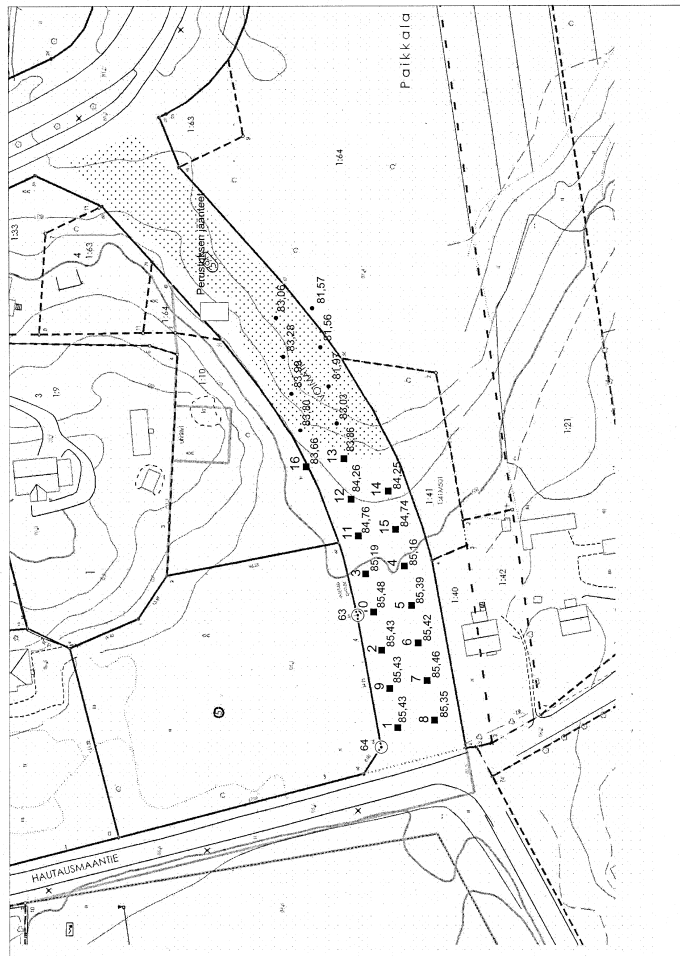
Metsää reunustavassa rinteessä n. 5 m metsän rajasta
Aluskasvillisuus heinää, vadelmaa, ohdaketta jne., kasvillisuus on rehevää.
Koko 45x45 cm, syvyys 74 cm
0-33 cm: tummanruskea humuksen sekainen hiesu
33-71 cm: vaaleanruskea hiesu
71 cm eteenpäin: harmaa saven ja hiesun sekainen maa
Löydöt mm. virvoitusjuomapullon metallinen korkki

Kartta 1.
Hämeenlinna Voimatie. Lähestymiskartta 1:200 000.

Kartta 2. Peruskarttaote 1:20 000. Tutkimusalue kartan keskellä on merkitty neliöllä, ympäristön muinaisjäännökset pallolla.

50 m

- Koekuoppa
- Vaaituspiste
- ⊙ Rajamerkki
- ▨ Kairauksin ja keopistoin tutkittu alue

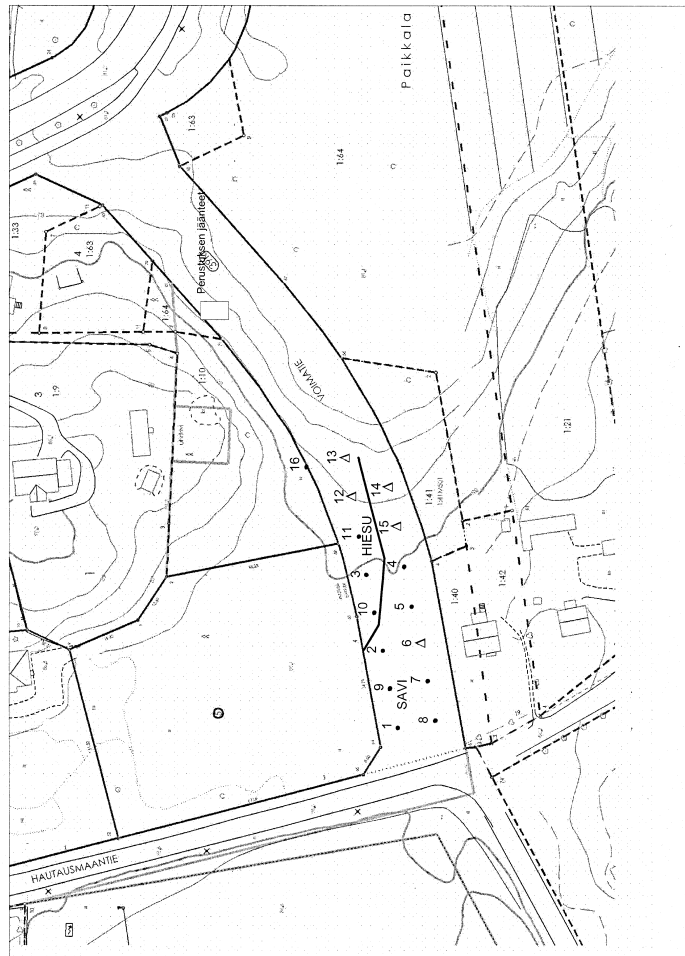

Hämeenlinna Voimatie
J. Pukkila 2008

Yleiskartta
MK 1:1000
Piirt. T. Jäkärä

Pohjakarttana kantakartta MK 1:1000
Hämeenlinnan kaupunki

Kartta 3. Tutkimusalueen yleiskartta.

Hämeenlinna Voimatie
 J. Pukkila 2008
 Palaneen luun levintä
 MK 1:1000
 Piirt. T. Jäkärä
 Pohjakartana kansakartta MK 1:1000
 Hämeenlinnan kaupunki

- Koekuoppa
- △ Palanutta luuta

Kartta 4. Palaneen luun levintä ja pohjamaalajit

Kuvataulut

145298:1 Voimatie, yleiskuva katulinjauksen länsipäästä. 16.6.E.

145298:3 Katulinjauksen itäosaa kuvattuna alueen poikki kulkevan pitkänomaisen kumpareen laelta länteen. 18.6. W.

DG127:3 Katulinjauksen itäosaa kuvattuna alueen poikki kulkevan pitkänomaisen kumpareen laelta länteen. 18.6. W.

145298:2 Koekuopan 4 itäleikkauksessa näkyvä auranviilto. 18.6. W.